

УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ
ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ЛУЦЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ»
ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

Юлія Коляда, Ірина Регуліч

Конспект лекцій з дисципліни
«Практична робота з хором»
(для здобувачів освіти спеціальності
025 Музичне мистецтво ОС бакалавр)

Луцьк, 2021

УДК 78.087.68-042(072)

К 61

Р 33

Розглянуто на засіданні кафедри диригентсько-хорових дисциплін та постановки голосу Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради (протокол № 3 від «9» листопада 2021 року)

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету дошкільної освіти та музичного мистецтва Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради (протокол № 4 від «17» листопада 2021 року)

Рецензенти:

Марач Олександр Миколайович – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри музично-практичної та виконавської підготовки Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Жорняк Богдан Євгенівна – кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри методики музичної освіти та інструментальної підготовки Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради.

К 61

Р 33 Коляда Ю., Регуліч І. Конспект лекцій з дисципліни «Практична робота з хором» (для здобувачів освіти спеціальності 025 Музичне мистецтво ОС бакалавр). Луцьк : Терен, 2021. 48 с.

Пропоноване видання містить конспекти лекцій, які складено відповідно до програми навчальної дисципліни «Практична робота з хором» для надання навчальної допомоги здобувачам освіти спеціальності 025 Музичне мистецтво ОС бакалавр. Зміст подано у вигляді узагальнених й систематизованих теоретичних надбань у сфері теорії й практики роботи з хоровим колективом. Запропоновані конспекти лекцій спрямовані на засвоєння змісту дисципліни, поглиблення знань та формування практичних навичок при вирішенні фахових завдань.

©Ю. Коляда, І. Регуліч, 2021

©Видавництво «Терен», 2021

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Лекція № 1. Розспівування – основа оволодіння вокально-хоровими навичками.....	6
Лекція № 2. Вдосконалення вокально-хорових навичок.....	13
Лекція № 3. Формування правильного звукоутворення (заокруглення звуку, висока співацька позиція).....	19
Лекція № 4. Мелодичний стрій.....	27
Лекція № 5. Методичні рекомендації щодо особливостей вивчення пісенно-хорового репертуару.....	34
Опорний зразок написання план-конспекту.....	39
Рекомендований до вивчення репертуар.....	44

Вступ

«Практична робота з хором» є другим предметним модулем дисципліни «Диригентсько-хорова підготовка». Він зорієнтований на підготовку висококваліфікованих спеціалістів, керівників дитячих хорових колективів, вокальних ансамблів, формування у них художньо-музичного смаку, набуття диригентсько-хорового, співацько-виконавського досвіду, розуміння особливостей вокально-хорової техніки, виховання культури хорового співу, елементів хорової звучності засобами музичної та хорової виразності.

Метою створення навчально-методичного комплексу лекцій є забезпечення теоретичної допомоги, для засвоєння змісту дисципліни, поглиблення знань та формування практичних навичок у вирішенні фахових завдань здобувачами освіти спеціальності 025 Музичне мистецтво ОС бакалавр. Зміст конспекту лекцій складено відповідно до робочої програми. Його подано у вигляді узагальнених і систематизованих теоретичних надбань у сфері теорії й практики роботи з хоровим колективом, що ґрунтуються на наукових дослідженнях та досвіді провідних хормейстерів-практиків щодо вокально-хорового виховання майбутніх фахівців.

Очікувані результати навчання за навчальною дисципліною:

- володіє знаннями з хорознавства, вокально-хорової роботи з хором, практичної роботи з хором;
- здатний здійснювати індивідуальний підхід до особистості учня та створювати атмосферу взаємодопомоги та співпраці у вокально-хоровому колективі;
- демонструвати вміння організації концертних виступів, тематичне спрямування концертної програми, підбір репертуару;
- вільно володіє вокально-хоровою технікою співу при роботі з хором;
- демонструє вміння моделювати та вирішувати типові психолого-педагогічні ситуації в освітньому процесі;
- вміє складати план аналізу хорового твору;
- здатний розспівувати хор різного типу і виду;
- володіти різними формами вокально-хорової роботи, володіння методами розучування хорового твору.

ЛЕКЦІЯ №1

Змістовий модуль I. Організація практичної роботи з навчальним хором

Тема: Розспівування – основа оволодіння вокально-хоровими навичками

Програмні компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти:

Загальні компетентності:

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Фахові компетентності:

ФК 2. Здатність оперувати професійною термінологією.

ФК 4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.

Програмні результати навчання за ОПП.

РН 15. Володіти засобами невербальної комунікації, термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

РН 19. Володіти методиками діагностування творчих досягнень учнів у сфері музичного мистецтва.

Результати навчання за навчальною дисципліною:

- володіє знаннями з хорознавства, вокально-хорової роботи з хором, практичної роботи з хором;

- здатний здійснювати індивідуальний підхід до особистості учня та створювати атмосферу взаємодопомоги та співпраці у вокально-хоровому колективі;

- здатний розспівувати хор різного типу і виду.

Опорні поняття: розспівування, співоча постава, міміка, співацьке дихання, інтонація.

План викладу:

1. Розспівування як фактор розвитку вокально-хорових навиків.
2. Основні завдання розспівування.
3. Особливості вокально-хорових вправ.

1. Розспівування як фактор розвитку вокально-хорових навиків. Хоровий спів – мистецтво колективне. В його творчому процесі бере участь колектив виконавців. Цей колектив повинен звучати злагоджено, злито і єдино. Здійснювати це завдання покликаний диригент.

Кожен диригент надає великого значення розспівуванню. Вокально-хорові вправи формують та закріплюють співочі навички, а різноманітні методи вокально-хорової роботи налаштовують співочий апарат на спів та сприяють розвитку музичного слуху.

Музичний слух – складне явище, основою якого є особливий вид діяльності нервової системи людини. Розвинутий музичний слух – це здатність сприймати,

внутрішньо чути та вільно відтворювати висоту музичних звуків, а головне, чисто їх виконувати¹.

Освітній процес вимагає послідовної систематичної та методичної роботи. Отже, слід почати з розспівування хору.

2. Основні завдання розспівування:

- розспівування та настройка слухового та голосового апарату;
- досягнення метро-ритмічного ансамблю;
- розвиток технічної рухливості голосу;
- формування навичок різних способів звуковедення;
- розширення діапазону голосу;
- чистота інтонування ступенів ладу мажору і мінору;
- чистота інтонування інтервалів та акордів;
- злиття тембрів;
- динамічна рівновага в хорових партіях;
- вміння користуватися резонаторами;
- виховання високої співацької позиції;
- округлення звуку, вирівнювання голосних.

На початковому етапі розспівування слідкуємо за співочою поставою. Співоча постава – це готовність до співу, підтягнуте положення корпусу, вільне положення голови, що в свою чергу активізує дихальну мускулатуру та знімає «зажатість» і напруженість звука.

¹ Зеленецька І. Вправи-розспівки для розвитку музичного слуху дітей в процесі вокально-хорового виховання : навч. посіб. Кам'янець-Подільський : ФОП Сисин О. В., 2015. С. 5.

Міміка – це виразний рух м'язів обличчя, тому постійну увагу слід звертати на її природність, співати без гримас та м'язової напруженості.

В співочій практиці зустрічаються різні типи дихання: ключичне, грудне, нижньореберно-діафрагматичне. Найдоцільнішим вважається нижньореберно-діафрагматичний тип співочого дихання: легені розширюючись на вдиханні тиснуть на діафрагму, яка, в свою чергу, стискає черевну порожнину, розсовує нижні ребра. Володіння цим типом дихання дає змогу співати тривалі музичні фрази².

Співацьке дихання складається з трьох елементів: вдиху, миттєвої затримки дихання, й повільного видиху. Вдих має бути спокійним. Його потрібно робити швидко та безшумно, через ніс і рот одночасно. Повітря слід на мить затримати, щоб створити йому опору, а потім плавно видихати.

Для правильного засвоєння прийомів співацького дихання під час розспівування виконуються окремі вправи:

- після вдиху учень чи студент вимовляє приголосну [ф], уявляючи що він гасить свічку;
- для відчуття руху діафрагми під час вдиху поштовхами вимовляємо приголосні «п, б, в, м,»;

² Болгарський А. Сагайдак Г. Хоровий клас і практика роботи з хором : навч. посіб. Київ : Музична Україна, 1987. С. 11

- співвідношення часу вдиху до видиху – 1:1, 1:2, 1:3, 1:4, з поступовим подовженням видиху³.

На початковому етапі навички чистої інтонації виробляються на унісоні чи октавному унісоні (мішаний тип хору). Досягненню унісонного ансамблю сприяють однотембровість голосів у партії, сила звуку, правильно й однаково утворені голосні, чітка вимова приголосних, єдина вокальна манера, зручна теситура⁴.

3. Особливості вокально-хорових вправ.

Вокально-хорові вправи слід добирати відповідно до вікових особливостей та рівня підготовки учасників хору, за принципом поступового ускладнення. Адже навчати співу потрібно починати з співочої постави, співацького дихання, звукоутворення, інтонації та враховувати регістрову побудову голосу, перехідні звуки, мутацію і можливу відсутність координації голосу і слуху та нерозвинений музичний слух, вади та дефекти як наприклад: хриплий голос чи крик, форсування, затиснена нижня щелепа та ін.

Недоліки звучання голосу – такі як нестійкість інтонації чи хриплість, як правило закінчуються після мутації голосу, коли він остаточно сформується. Уникнути крикливого чи форсованого звучання допоможе спів без напруження, або навіть голосовий спокій. Звільненню нижньої щелепи допомагають вправи на склади «бай», «дай».

³ Болгарський А. Сагайдак Г. Хоровий клас і практика роботи з хором : навч. посіб. Київ : Музична Україна, 1987. С. 11

⁴ Коломоєць О. Хорознавство : навч. посіб. Київ : Либідь, 2001. С. 83

Вправи поділяються на унісонні та гармонічні. Можуть виконуватися а саррелла або з інструментальним супроводом. Це може бути унісонний спів гам, тетракордів, секвенцій, або гармонічні сполучення на всі голосні звуки та різноманітні склади, зокрема: вправи, які починаються з унісону з поступовим розходженням голосів; спів тонічного тризвуку; спів тонічного тризвуку та його гармонічних функцій – субдомінанти та домінантового акордів.

Важливим є дотримання послідовності у набутті вокально-хорових навиків, навчальних цілей та завдань, а саме формування:

1. *дихальних умінь*: вільного, усвідомленого руху нижніх ребер, діафрагми, співацької опори; ланцюгового дихання у хорі;

2. *умінь звукоутворення*: розвиток умінь м'якої атаки, її зміні відповідно до виконавської потреби; відчуття високої або низької співацької форманти; згладжування регістрового порогу;

3. *артикуляційних умінь*: активізація м'язів артикуляційного апарату; однакове вимовляння голосних та приголосних; вільне володіння кантиленою та скоромовками.

Рефлексія:

1. Назвіть завдання розспівування.
2. Поясніть що таке співова постава, співацьке дихання, міміка.
3. Назвіть вправи для засвоєння правильного співацького дихання.

4. Які фактори сприяють досягненню унісонного ансамблю?
5. Поясніть особливості вибору вокально-хорових вправ та практично застосуйте обрані вами розспівки з навчальним хором?

Література:

1. Болгарський А., Сагайдак Г. Хоровий клас і практика роботи з хором : навч. посіб. Київ : Музична Україна, 1987. 222 с.
2. Доронюк В. Д., Серганюк Л. І., Серганюк Ю. М. Диригент шкільного хору : навчальний посібник. Івано-Франківськ : Видавництво «Плай» ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2009. 490 с.
3. Зеленецька І. Вправи-розспівки для розвитку музичного слуху дітей в процесі вокально-хорового виховання : навч. посіб. Кам'янець-Подільський : ФОП Сисин О. В., 2015. 196 с.
4. Коломоєць О. Хорознавство : навч. посіб. Київ : Либідь, 2001. 168 с.

ЛЕКЦІЯ № 2
Змістовий модуль III. Методика вокальної
роботи в шкільному хорі
Тема: Вдосконалення вокально-хорових
навичок.

*Програмні компетентності, якими повинен
оволодіти здобувач вищої освіти:*

Загальні компетентності:

ЗК 6. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати
проблеми.

Фахові компетентності:

ФК 9. Здатність застосовувати традиційні і
альтернативні інноваційні технології музично-
педагогічної діяльності.

ФК 11. Здатність збирати, аналізувати,
синтезувати інформацію та застосовувати її в процесі
практичної діяльності.

Програмні результати навчання за ОПП.

РН 4. Використовувати знання з психології,
педагогіки, методики музичного виховання в
практичній музично-педагогічній діяльності.

РН 5. Уміло застосовувати методичні прийоми,
необхідні для розкриття та розвитку вокального,
хорового, інструментального виконавства та музичної
творчості.

РН 15. Володіти засобами невербальної
комунікації, термінологією музичного мистецтва, його
понятійно-категоріальним апаратом.

Результати навчання за навчальною дисципліною:

- володіє різними формами вокально-хорової роботи, методами розучування хорового твору;
- здатний розвивати власні музично-слухові уявлення та співацьку культуру;
- демонструє вміння моделювати та вирішувати типові психолого-педагогічні ситуації в освітньому процесі.

Опорні поняття: канон, розвиток гармонічного слуху, ритмічний малюнок, головна тема.

План викладу:

1. Розвиток гармонічного слуху за допомогою канонів.
2. Методичні поради щодо роботи над каноном.

1. Розвиток гармонічного слуху за допомогою канонів. Загальне трактування поняття канону фігурує у різноманітних сферах людської життєдіяльності різних історичних періодів:

1) правило, положення певного вчення, все те, що твердо встановлено, стало традиційним і загальноприйнятим;

2) догмат, обряд, ієрархічні співвідношення, встановлені та узаконені церквою (церковний канон);

3) список, а також збірка книг, визнаних церквою як священне писання (біблійний канон);

4) сукупність художніх прийомів, стильових та естетичних норм, обов'язкових у відповідну епоху, а також твір, який є нормативним зразком;

5) перевірений і остаточно встановлений текст творів письменника або композитора, їхня сукупність, що не викликає сумніву стосовно авторства;

6) музична форма в імітаційній поліфонії, де всі голоси проводять один і той самий музичний матеріал у різному метричному співвідношенні;

7) жанр православного богослужіння на честь того чи іншого святого або свята, що складається з дев'яти пісень;

8) струнно-щипковий музичний інструмент, поширений у країнах Сходу.⁵

Канон як форма поліфонічної музики, що ґрунтується на строгій імітації (точному повторенні) основної теми, яка по чергово вступає і проходить в інших голосах. Слід знати, що це слово грецького походження. Головна тема канону має назву *proposta*, в перекладі з італійської – «пропозиція». Друге проведення – *risposta*, що означає «відповідь».⁶

Для канону, як й імітаційної поліфонії загалом, характерним є по чергове проведення теми (основної мелодії) в різних голосах на фоні протискладень.

⁵ Регуліч І. В. Категорія канону в світовому культурологічному дискурсі. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнаюка. Серія: Мистецтвознавство. Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2012. № 2. С. 29-36.

⁶ Супрун-Яремко Н. О. Поліфонія : посібник для студ. вищих навч. муз. закладів. Вінниця : Нова Книга, 2014. С. 276.

Виникає потреба у роботі над поліфонічним ансамблем: стійким та узгодженим звучанням при відносній динамічній незалежності голосів. Це вимагає яскравого тембрального проведення теми почергово усіма голосами. Тому головним завданням при відтворенні хорової імітації є необхідність виділення (декламаційно, ритмічно, темброво та динамічно) теми в різних голосах при пом'якшенні інших.

Також у канонах необхідно акцентувати увагу на чистоті інтонування початку теми. Адже повне і тональне утримання теми, притаманне для канонів, викликає певні інтонаційні, динамічні та темброві труднощі для створення хорового ансамблю. Пояснюється це тим, що внаслідок характерного притуплення у співаків відчуття висотності, відбувається пониження інтонування теми. Під час виконання імітацій особливо важливо прагнути до словесного і ритмічного виділення теми.⁷

Для поступового розвитку гармонічного слуху доцільним є виконувати канони з широким інтервалом між голосами. Другий голос може вступати в різних місцях, утворюючи різний інтервал між голосами.

2. Методичні поради щодо роботи над канонам. Робота над кожним канонам починається з вивчення ритмічного малюнку за допомогою оплесків усією хоровою групою. Як тільки ритмічний малюнок засвоєно, вивчається його мелодія. Її можна виконувати:

⁷ Смирнова Т. Хорознавство (історія, теорія, методика): Навчальний посібник. Видання третє, доповнене. Харків: ХНПУ, «Федорко», 2018. С. 133.

- в різних тональностях;
- сольфеджуючи (з назвою нот);
- на різноманітні склади;
- з текстом;
- в різних темпах;
- з різними штрихами;
- чергуючи солістів, групи співаків з усім складом колективу.

Такі прийоми урізноманітнюють процес роботи, розвивають слухову увагу, та сприяють засвоєнню головної теми.

Розучувати канон можна за допомогою гри «луна». Проспівуючи перший такт (мотив, фразу) одна з партій зупиняється, а друга партія повинна голосом відтворити почуте; при тому голоси можуть змінюватися місцями. Виконання може бути колективним або груповим.

Якщо в мелодії канону зустрічаються складності відносно чистоти інтонування мелодії і гармонічних інтервалів, хроматизмів, ритмічного малюнку, такі фрагменти відпрацьовують окремо, різними прийомами, доки зазначені складності не буде подолано⁸.

Для якісного розспівування обов'язково повинна бути наочність (партитура, запис на дошці), що сприятиме розвитку звуковисотного слуху, активізує увагу та підвищує грамотність виконання та досвідченість самих виконавців.

⁸ Зеленецька І. Вправи-розспівки для розвитку музичного слуху дітей в процесі вокально-хорового виховання : навч. посіб. Кам'янець-Подільський : ФОП Сисин О. В., 2015. С. 65-70.

Рефлексія:

1. Яку назву має головна тема канону та її друге проведення?
2. Який вид слуху розвиває спів каноном: гармонічний чи мелодичний?
3. Як краще виконувати канон: колективно чи індивідуально?
4. Практично застосувати методику вивчення канону.

Література:

1. Зеленецька І. Вправи-розспівки для розвитку музичного слуху дітей в процесі вокально-хорового виховання : навч. посіб. Кам'янець-Подільський : ФОП Сисин О. В., 2015. 196 с.
2. Коломоєць О. Хорознавство : навч. посіб. Київ : Либідь, 2001. 168 с.
3. Смирнова Т. Хорознавство (історія, теорія, методика): Навчальний посібник. Видання третє, доповнене. Харків: ХНПУ, «Федорко», 2018. 212 с.
4. Супрун-Яремко Н.О. Поліфонія : посібник для студ. вищих навч. музика закладів. Вінниця : Нова Книга, 2014. 512 с.

ЛЕКЦІЯ № 3.

Змістовий модуль III. Методика вокальної роботи в шкільному хорі.

Тема: Формування правильного звукоутворення (заокруглення звуку, висока співацька позиція).

Програмні компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти:

Загальні компетентності:

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 7. Здатність бути критичним і самокритичним.

Фахові компетентності:

ФК 3. Здатність використовувати професійні знання та навички у процесі музично-педагогічної діяльності.

ФК 10. Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.

Програмні результати навчання за ОПП.

РН 1. Застосовувати отримані знання та навички у професійній музично-педагогічній діяльності.

РН 12. Володіти базовими знаннями, практичними навичками організаційної та творчої роботи з ансамблевим колективом.

РН 16. Володіти виконавськими вміннями.

Результати навчання за навчальною дисципліною:

- володіє знаннями з хорознавства, вокально-хорової роботи з хором, практичної роботи з хором;
- вільно володіє вокально-хоровою технікою співу при роботі з хором;
- демонструє вміння моделювати та вирішувати типові психолого-педагогічні ситуації в освітньому процесі.

Опорні поняття: резонатори, висока позиція співу, артикуляційний апарат, округлення звуку.

План викладу:

1. Формування правильного звукоутворення.
2. Акустичні ознаки голосоутворення.
3. Фонаторна діяльність артикуляційного голосового апарату.

1. Формування правильного звукоутворення.

Звукоутворення (грецьк. phone – звук, фонація) – це процес виникнення співацького та мовного звуку, результат дії голосового апарату.

Важливу роль у процесі звукоутворення відіграють резонатори. У голосовому апараті резонаторами є порожнини, що відгукуються на звук, який виникає у голосовій щілині і додають йому сили й тембру. Кожен із співацьких резонаторів має свій тон, висота якого залежить від розмірів резонатора. Посилення звуку виникає при співпадінні частоти тону резонатора з частотою коливання звуку. У співаків розрізняють головний (верхній) та грудний (нижній) резонатори. Резонатори підсилюють слабкий звук

та надають йому тембрального забарвлення. Сили та повнозвучності звукові надають нижні резонатори – трахея і бронхи. Верхні резонатори – глотка, рот, ніс, порожнини носа та гайморові порожнини – надають звукові легкості та дзвінкості.⁹

Правильне звукоутворення характеризується відчуттям одночасних вібрацій як в головному, так і в грудному – мішане резонування (мікст).

Звуковий обсяг (діапазон) співацького голосу не однорідний, він поділяється на регістри. Під регістром розуміємо сукупність звуків, що відтворюється єдиним засобом голосоутворення. Вокальна фізіологія та педагогіка розрізняють два механізми голосоутворення, які відповідають грудному та фальцетному регістрам.

Грудному регістру притаманне: повне змикання голосової щілини; коливання усієї маси зв'язок; розвиток найбільшої амплітуди коливань, що передаються у гортань, глотку та бронхи.

Фальцетний регістр дає: неповне змикання голосової щілини; вібрування зв'язок тільки вільними середніми краями; резонування порожнин головного резонатора.¹⁰

У хорі кожна партія має так звані примарні (які оптимально звучать) та перехідні (неякісні) звуки.

⁹ Коломоєць О. Хорознавство : навч. посіб. Київ : Либідь, 2001. С. 19.

¹⁰ Смирнова Т. Хорознавство (історія, теорія, методика): Навчальний посібник. Видання третє, доповнене. Харків: ХНПУ, «Федорко», 2018. С. 74-75.

2. Акустичні ознаки голосоутворення.

Співацький голос є не тільки фізіологічним, але й фізичним (акустичним) явищем. Це пов'язано із виникненням у гортані пружних звукових хвиль, коливань від періодичного стиснення та розширення повітря, що проходить між зв'язками. Звукові хвилі (співацький звук), що виникають у гортані, розповсюджується у ротову порожнину та середовище.

Основні ознаки співацького голосу: висота, тембр, сила, резонанс, вібрато, політність, дзвінкість.

Низькі звуки добре резонують в грудному регістрі, а високі – у головному резонаторі, проте високопозиційний звук – це звук, який ніколи не втрачає контроль верхнього резонування.

У високій позиції голос звучить округлено, прикрито, легко. Він багатий тембральними фарбами і легко філірується. Спів у високій позиції оберігає голос людини від перевантаження, забезпечує тривалість і довговічність голосового апарата. Для досягнення цього необхідні такі умови:

- помірна кількість набраного повітря;
- опущена донизу нижня щелепа;
- розкриття надставної трубки (порожнин носа і глотки), відчуття напівпозиху;
- правильне формування голосних.

Саме наявність у спектрі голосу високої форманти (або обертонів високої частоти) забезпечує блискучість та дзвінкість голосу. Правильне формування співацького тембру із наявністю високої співацької форманти дає досить гучне звучання голосу

і завдяки невеликому відкриттю рота. При цьому важливу функцію відіграє політність співацького голосу. Політні звуки, які мають високу форманту, сприймаються як гучні, гарно прослуховуються та відзначаються дзвінкістю.¹¹

3. Фонаторна діяльність артикуляційного голосового апарату. Артикуляційний апарат – язик, губи і м'яке піднебіння – сприяють вихованню високої позиції. Стан легкого позику спрямовує звук у головні резонатори і надає йому світлого звучання та політності. Здобувачам освіти потрібно навчитися спрямовувати звук правильно та утримувати його під час співу у високій позиції. Досягненню цього сприятиме спів із закритим ротом – *mo-mo-rando*¹².

Округлення звуків. Округле, світле звучання виробляється шляхом вправ, побудованих на поступеному русі голосу вгору і вниз з правильною артикуляцією голосних.

Світлими і відкритими голосними вважаються [a], [e], [i]; а більш прикритими – [o], [y], [e], [и]. Основна робота над заокругленням і вирівнюванням звука починається з завдання наблизити артикуляцію відкритих і дзвінких голосних – до артикуляції більш прикритих. [1; с. 53]. До прикладу: голосні [o] та [y]

¹¹ Смирнова Т. Хорознавство (історія, теорія, методика): Навчальний посібник. Видання третє, доповнене. Харків : ХНПУ, «Федорко», 2018. С. 82.

¹² Маслій К. Виховання голосу співака. Навч. посібн. Рівне : «ЛІСТА» 1996. С. 89-93.

сприяють збільшенню позіху й розширенню глотки, що в свою чергу знімає напруження з голосових зв'язок.

У співацькій практиці склалися дві традиційні форми поєднання голосних у вокальних вправах: «і–е–а–о–у» та «а–е–і–о–у». Перша послідовність будується як поступовий перехід язика від високого підняття до низького; друга – від більш відкритого звука [а] до більш прикритого [у].

Приголосні класифікуються за такими основними артикуляційними ознаками: 1) за участю голосу й шуму в їх творенні; 2) за місцем творення; 3) за способом творення; 4) за наявністю або відсутністю пом'якшення (твердістю-м'якістю). За співвідношенням в утворення шуму й тону приголосні поділяються на шумні та сонорні.

Основні ознаки правильної вимови приголосних:

1. Дзвінки приголосні перед глухими та в кінці слів вимовляються дзвінко: казка, стежка, дід, дуб, ніж, віз. Глухо вимовляється [з] у прийменниках та префіксах [с ха/ти], [розповісти/] (орф.: з хати, розповісти). Приглушується приголосний [г] в позиції перед глухим приголосним, наприклад [неи ле/хко] (орф.: не легко).

2. Глухі приголосні перед дзвінкими вимовляються дзвінко: молодьба, наж брат (орф.: молотьба, наш брат).

3. Усі приголосні перед голосними [а], [о], [у], [и] та [е] в українській мові вимовляються твердо (тихо, сила, жити, легко, кричи, луки).

4. Губні, шиплячі та задньоязикові приголосні вимовляються твердо: голуб, кров, сім, ніч, піч, часто, хочу. Перед [і] ці приголосні пом'якшуються: білий, вільний, мій, жінка. Пом'якшена вимова властива також подовженим шиплячим: [збіж:а]. [кloch:а].

5. Тверда вимова властива приголосному [р] в кінці слова та складу: звір, писар, секретар, гіркий, вірте, серйозний.

6. Приголосний ц у кінці слів та перед деякими голосними вимовляється м'яко: хлопець, палець, вівця, околиця, цяця, а в запозичених словах твердо: плац, палац, бац.

7. Окремі сполучення приголосних при вимові зазнають певну асиміляцію:

а) у дієсловах буквосполучення -шся, -чся, -тсья співаються як -сся, -зся, -цся, -цця (смієшся – смієшся; пробацся – пробачся);

б) у формах іменників буквосполучення жц, щц, чц перед [і] співаються як -зц, -сц, -цц (у книзці – у книжці, у плясці – у пляшці);

8. М'яко вимовляються приголосні [с], [з], [ц] у суфіксах ськ, зьк, цьк: сільський, козацький; та [л] у сполученні [лц], що походить від сполучень [лк] і [льк]: спілка – у спіл'ці, галка – гал'ці, Наталка – Натал'ці.

9. Дж, дз вимовляються як один моментальний звук: джміль, ходжу.¹³

¹³ Смирнова Т. Хорознавство (історія, теорія, методика): Навчальний посібник. Видання третє, доповнене. Харків: ХНПУ, «Федорко», 2018. С. 86.

Рефлексія:

1. Що надає звукові сили та повнозвучності?
2. Які фактори сприяють досягненню високої позиції співу?
3. Що означає округлити звук?
4. Які органи включає в себе артикуляційний апарат?

Література:

1. Коломоєць О. Хорознавство : навч. посіб. Київ : Либідь, 2001. 168 с.
2. Маслій К. Виховання голосу співака. Навч. посібн. Рівне «ЛІСТА» 1996. 120 с.
3. Смирнова Т. Хорознавство (історія, теорія, методика): Навчальний посібник. Видання третє, доповнене. Харків: ХНПУ, «Федорко», 2018. 212 с.

ЛЕКЦІЯ № 4.

Змістовий модуль V. Інтонація і хоровий стрій.

Тема: Мелодичний стрій.

Програмні компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти:

Загальні компетентності:

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 7. Здатність бути критичним і самокритичним.

Фахові компетентності:

ФК 3. Здатність використовувати професійні знання та навички у процесі музично-педагогічної діяльності.

ФК 10. Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.

Програмні результати навчання за ОПП.

РН 1. Застосовувати отримані знання та навички у професійній музично-педагогічній діяльності.

РН 12. Володіти базовими знаннями, практичними навичками організаційної та творчої роботи з ансамблевим колективом.

РН 16. Володіти виконавськими вміннями.

Результати навчання за навчальною дисципліною:

- володіє знаннями з хорознавства, вокально-хорової роботи з хором, практичної роботи з хором;
- вільно володіє вокально-хоровою технікою співу при роботі з хором;

- демонструє вміння моделювати та вирішувати типові психолого-педагогічні ситуації в освітньому процесі.

Опорні поняття: інтонування ступенів, інтервали, висхідний рух, тенденція до пониження, мажорна гама, мінорний лад.

План викладу:

1. Інтонування мажорного ладу у висхідному та низхідному русі.
2. Особливості інтонування мінорного ладу.
3. Правила інтонування інтервалів.

1. Інтонування мажорного ладу у висхідному та низхідному русі. Мелодія гами складається з великих і малих секунд. Під час висхідного руху великі секунди мають тенденцію до пониження, а при низхідному русі ці ж інтервали мають спрямування до підвищення, тому інтонуються співаками вище, ніж потрібно.

Особливістю висхідної мажорної гами є те, що всі ступені крім четвертого, мають тенденцію до пониження. Отже, розглянемо умови інтонування кожного ступеня мажорної гами.

I ступінь треба співати рівно, стійко.

II ступінь знаходиться між стійкими звуками ладу, але більше тяжіє до I, тому його слід інтонувати високо, підтягувати вгору до потрібної висоти.

III ступінь характеризує лад, тому його слід співати з напруженням до підвищення, підтягуючи до

потрібної висоти, тому що він має тенденцію до пониження.

IV ступінь інтонувати треба близько від III ступеня, адже це висхідна м.2. Чистота інтонування залежатиме від того, наскільки високо буде проінтоновано третій ступінь.

V ступінь – стійкий. Співати потрібно рівно, але стосовно четвертого ступеня міститься на відстані великої секунди, тому його слід співати високо, без підтягування.

VI ступінь тяжіє до розв'язання у стійкий звук ладу. Переборюючи це тяжіння, цю велику секунду слід інтонувати високо, підтягуючи до потрібної висоти.

VII ступінь висхідної мажорної гами треба співати з напруженням до підвищення, гостро вгору, підтягуючи до потрібної висоти.

VIII ступінь – висхідна мала секунда, і інтонування верхнього тонічного звука залежить від гостроти інтонування сьомого ступеня. Чим гостріше проспіваний сьомий ступінь, тим природніше, без напруження, інтонується основний тон.

Низхідна гама має свої особливості інтонування. Третій ступінь звучатиме гостріше, якщо четвертий буде проінтоновано глибоко. Поступеневий рух гами вниз складається з великих секунд, тому інтонувати їх слід з напруженням до пониження.¹⁴ [2; с. 110]

¹⁴ Смирнова Т. Хорознавство (історія, теорія, методика): Навчальний посібник. Видання третє, доповнене. Харків: ХНПУ, «Федорко», 2018. С. 103.

2. Особливості інтонування мінорного ладу.

Розглянемо умови інтонування кожного ступеня.

I ступінь треба співати рівно, з підтягуванням вгору.

II ступінь тяжіє до пониження, тому його слід гостро підтягувати вгору до потрібної висоти.

III ступінь визначає лад і має тенденцію до підвищення, тому його треба співати округлено.

IV ступінь від третього знаходиться на відстані великої секунди, тому його треба співати високо, підтягуючи вгору.

V ступінь стійкий, але в мінорному ладі має тенденцію до пониження, тому його слід інтенсивно підтягувати вгору.

VI ступінь в натуральному мінорі треба співати вузько, близько. Чистота інтонування шостого ступеня залежить від гостроти інтонування п'ятого. Чим вище й гостріше проспівати п'ятий ступінь, тим ближче і вужче буде виконуватися шостий ступінь. В мелодичному мінорі підвищений шостий ступінь треба співати гостро підтягуючи догори.

VII ступінь у натуральному мінорі співається високо, у гармонічному і мелодичному видах слід співати гостро, з інтенсивним підтягуванням до потрібної висоти вгору.

VIII ступінь слід співати високо, з підтягуванням до потрібної висоти в натуральному мінорі; у гармонічному і мелодичному мінорі є небезпека підвищення, тому цей ступінь треба співати з напруженням до пониження.

При низхідному русі особливої складності завдає інтонування сьомого ступеня. В натуральному мінорі цей ступінь повинен інтонуватися низько, глибоко осідаючи до потрібної висоти, так як це низхідна велика секунда.

Як і під час висхідного руху, дуже інтенсивного підтягування вгору, гострого інтонування вимагає п'ятий ступінь. Ще одна небезпека пониження – інтонування другого ступеня. Перший ступінь тяжіє до підвищення в низхідному русі, тому треба співати низько, але не надто, щоб не понизити.¹⁵

3. Правила інтонування інтервалів. Зважаючи на те, що сучасна музична мова як в мелодії, так і в гармонії налічує багато випадкової альтерації, раптових модуляцій, кластерів, політональних зворотів, низки секундових ходів, саме досягнення чистоти інтонування великих і малих секунд є своєрідним фундаментом для можливості виконання сучасної хорової музики.

Основна задача вчителя навчити дітей інтонаційно чисто відтворювати голосом нижній і верхній звук інтервалу від заданого тону, слідкуючи, щоб при виконанні широких інтервалів діти не робили лишніх призвуків («під'їздів»). Потрібно вчити внутрішнім слухом знаходити (відчувати) верхній або нижній тон інтервалу, і лише після цього відтворити його голосом. Цьому сприятиме повільний темп, зручна

¹⁵ Смирнова Т. Хорознавство (історія, теорія, методика): Навчальний посібник. Видання третє, доповнене. Харків: ХНПУ, «Федорко», 2018. С. 104.

теситура, збереження вокальної позиції (тобто при співі широких інтервалів не змінювати положення гортані).

Інтервали поділяються на чисті, великі, малі, збільшені та зменшені. Правила інтонування інтервалів базуються на інтонуванні ступенів ладу.

- чисті інтервали інтонуються стійко;
- великі інтервали – з одностороннім розширенням;
- малі інтервали – з одностороннім звуженням;
- збільшені інтервали – з двостороннім розширенням;
- зменшені – з двостороннім звуженням.

Великі інтервали вгору (секунда, терція, секста, септіма) нижній звук інтонується стійко, верхній звук – інтонаційно високо. При інтонуванні цих інтервалів вниз – нижній звук виконується низько.

Малі інтервали (секунда, терція, секста, септіма) інтонуються так: нижній звук стійко, верхній з пониженням, а при виконанні їх донизу – нижній звук потребує підтягування вгору.

При співі чистих інтервалів (пріма, кварта, квінта, октава) верхній і нижній звуки інтонуються стійко.

Збільшені інтервали інтонуються широко – нижній звук виконується з підтягуванням вниз, верхній – з підтягуванням вгору.

Зменшені інтервали необхідно інтонувати тісно, тобто нижній звук виконується інтонаційно високо, а верхній – низько.¹⁶

Рефлексія:

1. Особливості інтонування мажорної гами вгору.
2. Особливості інтонування мінорного ладу.
3. Назвіть правила інтонування чистих, малих і великих інтервалів.
4. Назвіть правила інтонування збільшених та зменшених інтервалів.
5. Виконати практично спів мажорного і мінорного ладів у висхідному та низхідному русі, інтонування інтервалів.

Література:

1. Зеленецька І. Вправи-розспівки для розвитку музичного слуху дітей в процесі вокально-хорового виховання : навч. посіб. Кам'янець-Подільський : ФОП Сисин О. В., 2015. 196 с.
2. Коломоєць О. Хорознавство : навч. посіб. Київ : Либідь, 2001. 168 с.
3. Смирнова Т. Хорознавство (історія, теорія, методика): Навчальний посібник. Видання третє, доповнене. Харків: ХНПУ, «Федорко», 2018, 212 с.

¹⁶ Коломоєць О. Хорознавство : навч. посіб. Київ : Либідь, 2001. С. 117; С. 136-139.

ЛЕКЦІЯ № 5.

Змістовий модуль VII. Методика вивчення музичного твору з хором

Тема: Методичні рекомендації щодо особливостей вивчення пісенно-хорового репертуару

***Програмні компетентності, якими повинен
оволодіти здобувач вищої освіти:***

Загальні компетентності:

ЗК 6. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати
проблеми.

Фахові компетентності:

ФК 9. Здатність застосовувати традиційні
і альтернативні інноваційні технології музично-
педагогічної діяльності.

ФК 11. Здатність збирати, аналізувати,
синтезувати інформацію та застосовувати її в процесі
практичної діяльності.

Програмні результати навчання за ОПП.

РН 4. Використовувати знання з психології,
педагогіки, методики музичного виховання в
практичній музично-педагогічній діяльності.

РН 5. Уміло застосовувати методичні прийоми,
необхідні для розкриття та розвитку вокального,
хорового, інструментального виконавства та музичної
творчості.

PH 15. Володіти засобами невербальної комунікації, термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

Результати навчання за навчальною дисципліною:

- володіє різними формами вокально-хорової роботи, методами розучування хорового твору;
- здатний розвивати власні музично-слухові уявлення та співацьку культуру;
- демонструє вміння моделювати та вирішувати типові психолого-педагогічні ситуації в освітньому процесі.

Опорні поняття: аналіз твору, партитура, акомпанемент, робочий жест.

План викладу:

1. Рекомендації щодо вивчення пісенного репертуару.
2. Вимоги до знань, навиків і вмінь студентів під час опрацювання твору.

1. Рекомендації щодо вивчення пісенного репертуару. Під час освітнього процесу головними завданнями студентів є: високий рівень засвоєння навчального репертуару, уміння виразно й образно розповісти про пісню, виконати її бездоганно на інструменті, а отже, розучувати її.

Робота над твором розпочинається з його попереднього аналізу й виконання на інструменті за такою схемою:

- розучування вокальної партії (голосів);
- розучування супроводу;
- виконання пісні під акомпанемент.

Загальний аналіз пісні полягає в: короткій характеристиці творчості авторів; опрацюванні змісту пісні в плані розповіді для дітей; музично-теоретичному аналізі; використанні найефективнішої методики розучування й роботи над піснею.

Процес розучування пісні складається з таких етапів: виконання пісні повністю та пофразно; виконання окремих голосів з тактуванням; диригування пісні; виконання одного з голосів на фортепіано з одночасним диригуванням; диригування всією партитурою; керування співом з одночасною грою акомпанементу.

Розучувати твору рекомендуємо після того, як партитура хорового твору вивчена ґрунтовно, детально і всебічно.

Партитуру твору а саррелла, що виконуються на фортепіано, слід максимально наблизити до хорового звучання.

Не менш важливим розділом є вивчення різних фактур акомпанементу: гармонічного фону, акордового супроводу, гармонічних фігурацій, ритмічного фону, акомпанементу, який включає елементи поліфонії, акомпанементу в унісон з солістом. При виконанні пісня під власний супровід необхідно досягнути певної рівноваги між звучанням голосу та інструменту, задля чого слід виділити два основні критерії, на яких потрібно зосередитись:

направлення слухової уваги на звучання свого голосу та вільне володіння акомпанементом з метою повної віддачі виразному співу, глибокому проникненню в поетичний текст твору.

2. Вимоги до знань, навиків і вмінь студентів під час опрацювання твору:

1. Виразне виконання пісні під акомпанемент з одночасним показом дихання на початку фрази і зняття в кінці твору.
2. Уміння дати налаштування у творах а cappella і творах без фортепіанного вступу.
3. Уміння виконати пісню під акомпанемент, чергуючи спів голосів (у 2-х голосних піснях).
4. Використання диригентських прийомів у процесі вивчення і виконання хорових творів (робочий жест).
5. Володіння прийомами роботи над піснею.
6. Удосконалення навиків роботи над піснею.
7. Спів партій в іншій тональності.

Студент повинен повною мірою володіти методикою репетиційної роботи, уміти творчо підходити до інтерпретації творів, емоційно й переконливо виконувати художньо-педагогічний репертуар.

У процесі вивчення й виконання високохудожнього репертуару формуються відповідні виконавські здібності, художнє становлення самої особистості, адже це постійний творчий процес – процес розвитку самостійності

мислення, розуміння й пошуку найбільш повного розкриття змісту творів і їх художнього виконання.

Рефлексія:

1. З яких етапів складається процес розучування пісні?
2. Які вимоги до гри акомпанементу?
3. Методика репетиційної роботи.

Література:

1. Доронюк В. Д., Серганюк Л. І., Серганюк Ю. М. Диригент шкільного хору : навчальний посібник. Івано-Франківськ : Видавництво «Плай» ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2009. 490 с.
2. Зеленецька І. Вправи-розспівки для розвитку музичного слуху дітей в процесі вокально-хорового виховання : навч. посіб. Кам'янець-Подільський : ФОП Сисин О. В., 2015. 196 с.
3. Коломоєць О. Хорознавство : навч. посіб. Київ : Либідь, 2001. 168 с.
4. Смирнова Т. Хорознавство (історія, теорія, методика): Навчальний посібник. Видання третє, доповнене. Харків: ХНПУ, «Федорко», 2018. 212 с.
5. Супрун-Яремко Н.О. Поліфонія : посібник для студ. вищих навч. музика закладів. Вінниця : Нова Книга, 2014. 512 с.

ОПОРНИЙ ЗРАЗОК НАПИСАННЯ ПЛАН-КОНСПЕКТУ

Титульна сторінка

Комунальний заклад вищої освіти
«Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради
Факультет дошкільної освіти та музичного мистецтва

ПЛАН-КОНСПЕКТ

заняття з дисципліни «Практична робота з хором»

Хоровий твір «_____»

музика _____,

слова _____.

Підготував (-ла):

Студент (ка) ___ групи

Спеціальності 025 Музичне
мистецтво

ОС бакалавр

Петро Петрененко

Луцьк, 2021

Час заняття: 40 хв.

1. Розспівка 10 хв.
2. Нова розспівка 3 хв.
3. Бесіда 2 хв.
4. Художній показ 3 хв.
5. Розучування твору 23 хв.

План заняття:

1. Ознайомлення з темою заняття.
2. Бесіда.
3. Художній показ.
4. Розспівка.
5. Робота над розучуванням твору:
 - розучування твору методом сольфеджування.
 - робота над вокально-хоровими навичками.
6. Робота над художнім виконанням.

Мета заняття¹⁷:

1. **Освітня:** навчити.....
2. **Розвиваюча:** розвивати....
3. **Виховна:** виховати....

¹⁷ Значення відповідно до специфіки обраного твору.

I. Ознайомлення з темою заняття

Подаються загальні відомості про твір (назва твору; автори музики і тексту; хоровий жанр (мініатюра / обробка народної пісні і т.д.).

II. Бесіда

Історико-стилістичний аналіз:

1) Відомості про композитора.

- Роки життя. Характеристика творчості, стилістики письма. Основні твори.

- Докладна характеристика хорової творчості, стилю хорового письма. Характеристика музичного стилю епохи.

2) Короткі відомості про автора літературного тексту. Роки життя. Загальна характеристика творчості.

Музично-теоретичний аналіз:

1) Художньо-образний зміст твору. Загальна характеристика жанру.

2) Аналіз форми твору.

- Визначення форми (одночастинна / період / двочастинна, тричастинна / проста, складна / куплетна, куплетно-варіаційна, куплетно-варіантна та ін.).

- Детальний характер його частин в контексті цілісності форми.

3) Ладо-тональний аналіз твору.

- Основна тональність. Характеристика тонального плану (відхилення / модуляції).

- Особливості ладів або характерних ладових зворотів.

4) Аналіз музично-тематичного матеріалу.

- Характеристика мелодичної лінії твору: характер, інтонації, метроритмічні особливості.

5) Аналіз фактурного викладу.

6) Точний переклад та пояснення всіх темпових позначень; динаміка; штрихи.

Вокально-хоровий аналіз

1) Характеристика складу хору (однорідний, мішаний, число голосів-партій).

2) Діапазони хорових партій та всього хору.

3) Загальний аналіз теситурних умов (використання високого або низького регістрів хорових партій, що створює певну складність для виконання (аналізується кожна партія окремо!)).

4) Специфіка вокального дихання.

Підсумок бесіди

Загальна характеристика виконання. Визначення основних засобів виразності, що використано композитором, а також їх вплив на художній образ.

III. Художній показ (*Ілюстрація хорового твору*)

IV. Розспівка

- Співацька установка.

- Розспівка № 1, № 2. короткий опис особливостей виконання (як виконується); для розвитку яких вокально-хорових навиків вона спрямована (для чого виконується); що допомагає досягти або на що потрібно звертати увагу.

- Гармонічна розспівка № 3. (аналогічний опис).

V. Робота над розучуванням твору

Етап, що поєднує демонстрацію партій, їх вивчення (методом сольфеджування), роботу над вокально-хоровими навичками.

1) Аналіз завдань, що виникають у роботі над хоромим строєм.

- Визначення на основі ладо-гармонічного аналізу складних щодо інтонації моментів (специфіка інтонування різних ступенів ладу та інтервалів: хроматичний рух, відхилення, тяжіння в кадансах, складні для інтонування інтервали (збільшені / зменшені, стрибки, висхідні / низхідні).

- Детальний інтонаційний аналіз кожної хорової партії (мелодичний).

- Загально-хоровий аналіз (гармонічний).

4) Аналіз інших характерних вокально-хорових особливостей твору та робота над ними. Артикуляція. Дикція. Вокальність літературного тексту і особливості його вимови (орфоепія).

VI. Робота над художнім виконанням

1) Виявлення основних елементів хорової звучності найбільш складних в процесі вивчення хорового твору.

2) Робота над фразуванням, визначення загальних і місцевих динамічних та змістових кульмінацій; темповий і динамічний плани;

3) Аналіз диригентських труднощів. Характеристика метричних схем, системи ауфтактів,

4) Художнє трактування образності твору та власна інтерпретація.

Рекомендований до вивчення репертуар

Твори з супроводом

1. «А метелиця» музика О. Зозулі, слова В. Ярмуш.
2. «Буває все» музика В. Тилика, слова А. Костецького.
3. «Вербовая дощечка» українська народна пісня, обробка Р. Верещагіна, перекладення Ю. Коляди.
4. «Висячий міст» музика В. Соколова, слова М. Петренка.
5. «Гілочка» музика В. Дем'янишина, слова В. Зайця, перекладення Ю. Кояди.
6. «Господарі-діти» музика А. Мігай, слова М. Петренко, перекладення А. Степанюк.
7. «Дві пісеньки» музика і слова Лесі Горової.
8. «Дзвоник-лікар» музика Г. Гембери, слова О. Марунич.
9. «Дід Мороз» музика А. Мігай, слова Т. Коломієць, Р. Скачко, перекладення А. Степанюк.
10. «Дядько-вечір» музика І. Білика, гарм. О. Кабаці, слова Д. Ластовецького.
11. «Журавлик» музика А. Кос-Анатольського, слова С. Жупанина.
12. «Засмутилось кошеня» музика І. Кириліної, слова П. Воронька.
13. «Іде весна» музика А. Кос-Анатольського, слова С. Жупанина.
14. «Козачата» музика М. Ведмедері, слова О. Яворської, перекладення для юнацького хору І. Регуліч.
15. «Колискова» музика Б. Фільц, слова С. Жупанина.
16. «Колискова» музика І. Білика, гарм. О. Кабаці, слова Б. Сливчука.
17. «Літо золоте» музика О. Янушкевич, слова М. Ясакової.

18. «Мама» музика Ю. Чичкова, слова М. Пляцковського, переклад С. Облової.
19. «Метелик» музика М. Завалішиної, слова Н. Забіли.
20. «Миколай святий іде» музика і слова С. Грушко, перекладення для хору А. Степанюк.
21. «Млин» музика О. Романюка, аранжування Г. Гаврилець, слова М. Підгірянки, перекладення Ю. Коляди.
22. «Музика землі» музика і слова А. Житкевича
23. «Немає України без калини» музика М. Ведмедері, слова Г. Клок, гармонізація Ю. Бабаєвої.
24. «Озерце в Карпатах» музика А. Кос-Анатольського, слова С. Жупанина.
25. «Ой заграйте дударики» музика А. Філіпенка, слова В. Панченка, перекладення І. Регуліч.
26. «Ой на горі жито» українська народна пісня, обробка В. Таловирі.
27. «Пісенька про лінь» музика Ю. Тугарінова, слова М. Михайлова, український текст В. Геращенко, перекладення Ю. Коляди.
28. «Пісня наша дзвенить» слова і музика Л. Горової.
29. «По діброві вітер виє» обр. В. Уманця, слова Т. Шевченка.
30. «Повертайся, ластівко» музика В. Верменича, слова М. Сингаївського.
31. «Прощання з журавлями» музика і слова О. Лобової.
32. «Розгнівилась на літо зима» музика І. Кириліної, слова Н. Кулик.
33. «Скоро сонечко пригріє» музика Б. Фільц, слова О. Олеся.
34. «Снігурі» музика Б. Фільц, слова О. Олеся.
35. «Чобітки мої червоні» музика і слова А. Житкевича.
36. «Щедрівка» музика Р. Верещагіна, слова народні.

Твори у супроводі бандури

1. «Думи мої» обробка Р. Верещагіна, слова Т. Шевченка.
2. «Їхали козаки» музика К. Момот, слова Т. Момот.
3. «Квітка кохання» музика І. Тилика, слова І. Бердника, аранжування Н. Іваноньків.
4. «Краплинка» музика Н. Галабурди, слова О. Івашко та Ж. Ковальчук, аранжування О. Бартосевич.
5. «Осіння казка» музика М. Ведмедері, слова О. Іванової, аранжування О. Бартосевич.
6. «Рідна матуся» слова і музика Н. Кошиської, аранжування М. О. Ковбасистої.
7. «Рідна мова» музика А. Мігай, слова Ю. Косинської.
8. «Соняшник» музика М. Ведмедері, обробка М. Керницької.
9. «Співай бандуро» музика Лесі Баб'як, слова І. Туршин.
10. «Теплі джерела» музика Н. Галабурди, слова А. Канич, аранжування О. Бартосевич.
11. «Україно моя» музика О. Вільгуцької, слова Б. Гірського.

Твори а capella

1. «Бог Предвічний» колядка, обробка Ю. Вялова.
2. «Весна» українська народна пісня, обробка Ф. Колесси.
3. «Де згода в сімействі» музика М. Лисенка, слова І. Котляревського, перекладення В. Шкоби.
4. «Дівка Явдошка» українська народна пісня, обробка В. Косенка, аранжування В. Шкоби.
5. «Добрий вечір, люди» музика і слова Лесі Горової.
6. «Журавель» українська народна пісня, обробка К. Стеценка.

7. «Купала на Івана» купальська пісня, обробка В. Шкоби.
8. «Купала на Івана» купальська пісня, обробка Ю. Вялова.
9. «Куріпочка» українська народна пісня, обробка Г. Попадича.
10. «Лелеченьки» музика О. Білаша, слова Д. Павличка.
11. «Нова радість світу ся з'явила» колядка, обробка Ю. Антківа, за С. Людкевичем.
12. «Нова радість стала» колядка, обробка К. Стеценка, перекладення П. Мережина.
13. «Ой за гаєм, гаєм» українська народна пісня, обробка В. Іванникова.
14. «Ой, вербо, вербо» українська народна пісня, обробка Р. Скалецького.
15. «Ой, чия то черешенька» українська народна пісня, обробка П. Демуцького.
16. «Павочка ходить» українська народна пісня, обробка К. Стеценка.
17. «Перепілонька» білоруська народна пісня, обробка Б. Фільц.
18. «Пливе човен» українська народна пісня, обробка М. Леонтовича.
19. «Стоїть гора високая» українська народна пісня, обробка М. Лисенка, слова Л. Глібова.
20. «Тиха вода» українська народна пісня, обробка М. Леонтовича.
21. «Устань Газдочку» колядка, перекладення І. Регуліч.
22. «Чуєш, брате мій» музика і слова Б. Лепкого.

Навчальне видання

Юлія Коляда, Ірина Регуліч

Конспект лекцій з дисципліни
«Практична робота з хором»
(для здобувачів освіти спеціальності
025 Музичне мистецтво ОС бакалавр)

Технічний редактор Ірина Регуліч

Формат 60x84/16. Друк цифровий.
Об'єм – 2,18 ум. друк. арк.
Тираж – 100 прим.

Видавництво «Терен»
43025, м. Луцьк, вул. Гаврилюка, 14
Тел.: 050-2956548, 096-5880970
teren.lutsk@gmail.com

Свідоцтво Державного комітету телебачення і радіомовлення України
ДК № 1508 від 26.09.2003 р.

Віддруковано ПП «Терен»